

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Jutasi & Társai Ügyvédi Iroda tagjaként eljáró dr. Szalay Péter ügyvéd által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a Dr. Király - Dr. Turóczy Ügyvédi Iroda tagjaként eljáró dr. Király Gábor ügyvéd által képviselt I.rendű alperes neve (I. rendű alperes címe) I. rendű és II.rendű alperes neve (II. rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen személyhez fűződő jogsértés megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2007. március 21. napján kelt 16.KP.631.720/2005/13. számú ítélete ellen a felperes részéről 14. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

részítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és megállapítja, hogy az I-II. rendű alperesek a 2005. július 29-én, „Kun Béla - Szamuely Tibor: magyar genocídium” főcímmel, „Oral history: tanácsköztársaság, vörös katonák és Lenin-fiúk” alcímmel a világhálón megjelent tudósításukban azzal, miszerint a felperes egyik felmenőjét vöröskatonaként a tanácsköztársaság idején elkövetett rémtettekkel hozták összefüggésbe, megsértették a felperes jóhírnevét.

Kötelezi az I-II. rendű alpereseket, hogy tartózkodjanak a további jogsértéstől. Kötelezi továbbá az I-II. rendű alpereseket, hogy saját költségükre, 15 napon belül - az internetes közleménnyel azonos helyen, módon és betűszedéssel - tegyék közzé a jogerős ítélet rendelkező részét, és fejezzék ki sajnálkozásukat a történetek miatt.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a nem vagyoni kártérítés iránti igényt elutasító rendelkezését - a perköltségre és a le nem rótt kereseti illetekre is kiterjedően - hatályon kívül helyezi, és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

A hatályon kívül helyezésre tekintettel a felperes és egyetemlegesen az I-II. rendű alperesek fellebbezési eljárási költségét 20.000-20.000 (Húszezer-Húszezer) forintban állapítja meg azzal, hogy annak viseléséről az elsőfokú bíróság határoz.

Ez ellen a részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperes a ...-..., illetve a ... egyik vezető politikusa. 2005. július 29-én „...” feladó megjelölés mellett, de „... Sajtószolgálat” aláírással cikk jelent meg, amelynek főcíme „Kun Béla - Szamuely Tibor: magyar genocídium”, alcíme „Oral history: tanácsköztársaság, vörös katonák és Lenin-fiúk” volt. A szöveg bevezetője utalt arra, hogy sajtószolgálatuk a minap „... ellen. És Szamuely?” című összeállítást közölt a magyarországi pártok háttér-összefonódásairól, és ebből kiderült, hogy ..., ...-es politikus egyik felmenője 1919-ben zsoldért vörös katonának szegődött. A cikk célja, hogy az olvasókkal - akik közül sokan nem ismerik a vörös katonák ténykedését - a XX. század magyar történelmének e szörnyű időszakát megismertesse. A cikk ezután utalt arra, hogy 1919. március 21-én lemondott a Károlyi-Lindner kormány a kommunista Kun Béla és társai javára, és ezzel elkezdődött a magyarországi tanácsköztársaság 133 napig tartó rémuralma, amelynek során a vérengző népbiztos Szamuely Tibor „páncélvonattal” száguldozott keresztül-kasul az országban és halomra gyilkolta-gyilkoltatta a vidék magyarságát. Kun Béla irányítása alatt máig feltáratlan genocídium zajlott le. A sajtószolgálat ezután az 1998-ban a gyergyói medencében született ..., a Székely Hadosztály katonája által „borzongva” elmesélt történetről tudósított. A történet szerint Kalocsán a vasútállomástól a püspöki palotáig végig minden fán egy-egy magyar paraszt lógott. A kalocsaiak az elbeszélő által feltett kérdésre elmondták: előző nap itt járt a páncélvonat, amelynek vörös katonái sorba berontottak minden paraszt házába, és minden gazdát, akinek 10 holdnál több földje volt, ítélet nélkül felakasztottak. A történetet ... fia, ... küldött, az ... szervezetének elnöke tette közzé. A tanácsköztársaság rémtetteivel kapcsolatban a cikk idézte ...-t, az ... tiszteletbeli elnökét, aki szerint ideje, hogy a nagy hazafias felbuzdulásban minden kommunista magába szálljon és az elkövetett bűnök miatt kivonuljon a magyar közéletből.

A felperes a Ptk. 78. §-ára és 85. § (3) bekezdésére alapított keresetében személyiségi jogainak, valamint meghalt személy emlékének megsértése miatt a jogsértés megállapítását, és - amennyiben a perbeli cikk a világhálón még látható -, a jogsértés abbahagyására és a további jogsértésektől való eltiltásra is kérte kötelezni. Kérte továbbá az alperes elégtételadásra kötelezését, valamint - a nagy nyilvánosságra tekintettel - 1.000.000 forint nem vagyoni kárának megfizetésére kötelezését is, mivel a cikk miatt folyamatos magyarázkodásra kényszerült. Előadta, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 20.B.24.748/2004. számú büntetőügyben - hasonló tényállítás miatt - eljárás folyik.

Az I. rendű alperes a kereset vele szembeni elutasítását kérte, arra tekintettel, hogy a kifogásolt kijelentés kizárólagos kibocsátója nem az I. rendű, hanem - önálló jogi személyiséggel rendelkező - romániai tagszervezete, a II. rendű alperes. Az idézett közlés a valóságtartalmától függetlenül sem alkalmas a felperes személye értékelésének hátrányos befolyásolására. A felperesről kialakult közvélekedést nem változtatja meg, hogy hozzátartozója valamikor vörös katona lett volna, mert a vörös

katonákat nem szabad azonosítani a rémtetteket elkövető irreguláris „Lenin-fiúk”-kal. A felperes családjáról köztudott, hogy rokonainak egy része baloldali érzelmű. A meghalt személy emlékének megsértése azért nem állapítható meg, mert a „felmenő” személye nem azonosítható.

Az I. rendű alperes nyilatkozatára tekintettel perbevont II. rendű alperes úgyszintén a kereset elutasítását indítványozta. Az I-II. rendű alperesek közös jogi képviselője a II. rendű alperes nevében is fenntartotta az I. rendű alperes védekezését is. A valóság bizonyítása körében utalt a ... című Közéleti Hetilap számában a felperes nagybátyjával készült interjúra, ezért indítványozta ennek a személynek a tanúkénti meghallgatását.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest az I-II. rendű alperesek javára 25.000 forint perköltség és az államnak 60.000 forint le nem rótt kereseti illeték megfizetésére. Az Alkotmány vonatkozó rendelkezéseinek, valamint a Ptk. 75. § (1) bekezdésének, 78. § (1) és (2) bekezdéseinek, 85. § (1) és (3) bekezdéseinek felhívásával kifejtette, hogy a meghalt személy emlékének megsértése miatt a hozzátartozó, valamint a végrendeleti juttatásban részesített személy léphet fel. Az 1959-ben született felperesnek nem volt ... nevű és a büntetőügyben szóba került vörös katona nagyszülője, tehát a felperesnek nincs keresetőségi joga. Nem fogadta el azt a felperesi érvelést sem, hogy az alperes a hivatkozott cikkel nem elsősorban a meghalt felmenő, hanem a felperes személyhez fűződő jogát sértette, mivel a bíróság megítélése szerint a jogszabály szövegéből és annak nyelvtani értelmezéséből is kitűnően a Ptk. 85. § (3) bekezdése a meghalt személy emlékének jóhírnevét védi. E jogszabályi rendelkezés alapján a felperes jogvédelmet nem kaphat. A perköltségre vonatkozó rendelkezést a Pp. 78. § (1) bekezdésével, 79. § (1) bekezdésével támasztotta alá, és kötelezte a felperest az eljárási illeték megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést annak keresete szerinti megváltoztatása érdekében. A magyar nyelv értelmező szótárának „felmenő” szócikkét elemezve rámutatott arra, hogy ez az a személy, aki az utódoktól a szülők, az ősök felé vezető ágon szerepel. A cikk kétségtelenül egyeneságbeli rokonról szól, tehát a felperesnek van keresetőségi joga. Az elsőfokú bíróság ítéletében szereplő apai nagyszülő, ... a kérdéses időszakban 17 éves volt, és sohasem volt vörös katona. A rokonsági fok igazolására 3 születési anyakönyvi kivonatot csatolt. Vitatta továbbá azt az elsőfokú bírósági ítéleti megállapítást is, hogy magának a felperesnek a jogszabály nem biztosít jogvédelmet, ő utalt a Ptk. 78. § (2) bekezdésére kiemelve azt, hogy ha egy jobboldali politikusról azt állítják, hogy felmenője szerepet játszott a vörösterroiban, az sokakban kétségeket ébreszt az érintett személy történeti hitelességét illetően, és éppen ebben áll a jogsérelem. Megjegyezte, hogy az eredeti közlemény az I. rendű alpereshez is köthető, mert az I. rendű alperes a peren kívüli levelezés során nem hivatkozott arra: a jogsértést a II. rendű alperes valósította meg.

Az I. és II. rendű alperesek az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték. Előadták, hogy amikor a II. rendű alperesi szervezet tisztségviselőjét az I. rendű alperes tisztségviselőjének megválasztották, a tagszervezeti tevékenységét megszüntette.

A fellebbezés a következők szerint részben alapos.

Az elsőfokú bíróság okszerűtlen jogi következtetéssel állapította meg, hogy a felperesnek az adott ügy egészében hiányzik a perbeli legitimációja. Ezt a következtetést arra alapította, hogy nem volt azonosítható a felperesnek az a felmenője, akiről a cikk azt állította: vöröskatona volt.

A Fővárosi Ítéltábla szerint az elsőfokú bíróság nem megfelelően értelmezte a felperes keresetét, mert az a keresetlevél megfogalmazása és jogszabályi hivatkozása szerint nem kizárólag a meghalt személy emlékének megsértése, hanem a felperes jóhírneve megsértésének megállapítására is irányult.

Eltekintve attól, hogy a bíróságot a kereset jogcíme és nem a fél által megjelölt jogszabályi hivatkozás köti, a felperes a per során kifejezetten hangsúlyozta, hogy elsősorban saját személyiségi jogának megsértését állítja (12. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal utolsó bekezdés).

Az ügyben tehát nemcsak azt kellett megítélni, hogy érvényesítheti-e a felperes a kegyeleti jogát, hanem azt is, a felperes jóhírnevét sértette-e a cikkben foglalt tényállítás.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a meghalt személy megsértésének megállapítására vonatkozó döntésével és annak indokaival a Fővárosi Ítéltábla is egyetértett. Az elsőfokú bíróság azonban a kereseti kérelem a felperes személyét közvetlenül érintő részét egyáltalán nem bírálta el.

A Ptk. 78. § (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is. A (2) bekezdés kimondja: a jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, híresztel, vagy való tény hamis színben tüntet fel.

E jogszabályi rendelkezések alapján azt kellett vizsgálni, tartalmaz-e a megszövegezés valótlan tényállítást, és ez alkalmas-e a felperes megítélésének hátrányos befolyásolására.

A közlés sértő mivoltát - az alperesi érveléssel szemben - nem önmagában, a „vöröskatona” kifejezés tartalmi elemzésével, hanem a PK 12. számú állásfoglalásban írtak tükrében kell megítélni. Az állásfoglalás értelmében a kifogásolt közléseket, kifejezéseket nem formális megjelenésük, hanem valós tartalmuk szerint, az összetartozó részek összességében történő értelmezése alapján - a társadalmi közfelfogást is figyelembe véve -, kell megítélni.

Helytállóan hivatkoztak az I-II. rendű alperesek arra, hogy a tanácsköztársaság alatti katonai szolgálat („vöröskatona”) említése a társadalmi közfelfogás szerint nem sértő, még abban az esetben sem, ha ezt „jobboldali” politikussal összefüggésben állítják. A „vöröskatona” fogalom tartalmának cikkbeli eltorzítása, a leírt szörnyűségeknek a vöröskatonákkal, illetve felperes személyével kapcsolatba hozása, azonban súlyosan sérelmes a felperesre nézve. A valóság bizonyítása körében tehát a kiadvány közreadójának nem arra kellett volna bizonyítást felajánlania, hogy a felperes felmenője vöröskatonának szegődött (13. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 1. oldal utolsó bekezdés, 2. oldal első bekezdés), hanem arra, hogy a felperes felmenője kapcsolatba hozható a cikk szerinti rémtettekkel.

További jogkérdés volt annak elbírálása, hogy a jóhírnév megsértését melyik alperes valósította meg.

A tudósítás megszövegezése szerint a közlemény feladója egyértelműen a II. rendű alperes volt, míg aláírójaként az I. rendű alperes sajtószolgálatát tüntették fel. Ténykérdés, hogy az alperesek közül az I. rendű alperes állt szerződéses kapcsolatban az ...-vel (I-II. rendű alperesi képviselői nyilatkozat - 13. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 4. bekezdés), valamint, hogy a II. rendű alperes az I. rendű alperes tagszervezete, amelynek tisztségviselője utóbb az I. rendű alperes tisztségviselője is lett (Pf/2. számú tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal 10. bekezdés).

Erre figyelemmel mindkét alperes terhére megállapítható volt a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja szerinti jogsértés, és - további bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül - alkalmazhatóak voltak az egyéb objektív jogkövetkezmények is. Mivel a személyiségi jog folyamatos megsértésre nem volt adat, a Fővárosi Ítéltábla - a jogsértés abbahagyására kötelező rendelkezés nélkül - kizárólag az eltiltásról rendelkezett a Ptk. 84. § (1) bekezdés b) pontja szerint. A jogsértés megállapításának következménye volt az I-II. rendű alperesek elégtételadásra kötelezése is a Ptk. 84. § (1) bekezdés c) pontja szerint.

Nem volt azonban elbírálni a felperes nem vagyoni kártérítés iránti kereseti kérelme, mert e vonatkozásban - az EBH2000. 302. jogesetben foglaltak szerinti - bizonyítási eljárás nem folyt, a keresetlevélben lévő tényelőadás pedig önmagában nem volt alkalmas az igény jogszerűségének elbírálására.

Emiatt a Fővárosi Ítéltábla a személyhez fűződő jogsérelem megállapítása, a jogsértéstől eltiltás és az elégtételadás körében részíteleket hozott és - a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint - az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A nem vagyoni kártérítés iránti igényre vonatkozó kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét - a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján - hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította.

A nem vagyoni kártérítés iránti igényre vonatkozó megismételt eljárásban - a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglaltak szerinti tájékoztatást követően - a szükséghez képest

lefolytatott bizonyítás alapján lesz abban a helyzetben az elsőfokú bíróság, hogy megalapozottan dönthessen abban a kérdésben: érte-e a felperest olyan nem vagyoni sérelem, amelynek kiegyenlítéséről másnemű előny, kártérítés útján kell gondoskodni.

A Fővárosi Ítéltábla a hatályon kívül helyező rendelkezésre tekintettel a felek fellebbezési eljárási költségét megállapította [Pp. 252. § (4) bekezdés, 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pont, (5) bekezdés, 4/A. §], azzal, hogy annak viseléséről az elsőfokú bíróság határoz. Ugyancsak az elsőfokú bíróság dönt - az EBH1999. 94. számú határozat alapján megállapított perértékhez képest a kereseti illeték viselése kérdésében is.

Budapest, 2007. szeptember 19.

Dr. Sághy Mária s.k.
a tanács elnöke

Dr. Fülöp Györgyi s.k.
előadó bíró

Lévainé dr. Szakács Mária s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: